

археології Львівського національного університету імені Івана Франка та КЗ ЛОР «Історико-краєзнавчий музей» (м. Винники) там були проведені археологічні розкопки. В результаті відкрито залишки п'яти кремаційних захоронень (решту поховань було зруйновано оранкою) та виявлено численний матеріал: предмети озброєння та спорядження вершників, глиняний, скляний і бронзовий посуд, металеві деталі від одягу та ін. Серед найважливіших знахідок – частини великої глиняної червонолакової посудини (т.зв. «terra siggilata») із орнаментами у вигляді сцен античної міфології, уламки римських амфор, чотири скляні келихи і чаші, інкрустовані різноколірними емалями металеві частини від двох рогів для пиття тощо, а також два великі бронзові казани. Один із них прикрашений підвісами у вигляді трьох чоловічих погрудь з характерними для германських племен, які проживали на початку нашої ери в межиріччі Вісли та Одера, зачісками у вигляді т.зв. «свебських вузлів». На сьогодні цей казан є третьою знахідкою в Європі. Два попередні виявлені в багатих князівських похованнях в Чехії (Мишув) та Польщі (Чернувко). Таким чином, нововиявлений могильник є надзвичайно важливою археологічною пам'яткою не тільки для України, а й країн Центральної Європи. Знайдені речі вказують на високий соціальний статус похованих тут людей. На основі виявлених артефактів пам'ятку Карів-I можна датувати другою половиною I – серединою II ст. н. е. і попередньо віднести до пшеворської культури.

***Всеволод Івакін, Гліб Івакін, В'ячеслав Баранов, Дмитро Бібіков,
Володимир Гнера. Нововиявлений балтській могильник XI ст. на Пороссі.***

У жовтні 2017 р. Архітектурно-археологічна експедиція Інституту археології НАН України (кер. Г. Ю. Івакін) здійснила термінові науково-рятувальні роботи в Рокитнянському р-ні Київської обл. на правому березі р. Рось. Розпочаті розкопки були пов'язані з активною діяльністю грабіжників у цій місцевості. Дослідженнями виявлено й частково досліджено середньовічний могильник другої половини XI ст., який, завдяки певним характерним особливостям поховального обряду та виявленому інвентарю, є унікальним і

досить виразно вирізняється серед пересічних синхронних давньоруських старожитностей.

Некрополь розташований на правому березі р. Рось і на сьогодні займає другу надзаплавну терасу, яка поступово знижується в напрямку до річки. Навпроти могильника – на протилежному березі річки знаходиться відоме і досить потужне давньоруське городище у Сухолісах (площею близько 2,4 га). Зафіксована на сьогодні орієнтовна площа некрополя сягає приблизно 600×100 м. Відзначимо, що він знаходиться на потужному культурному шарі поселення черняхівського часу.

На сьогоднішній день досліджено 21 інгумаційне поховання, орієнтовані головою на північ та північний захід (одне – на південь). В окремих похованнях зафіксовані рештки поховальних споруд (або гробовищ ?) – фрагменти та сліди від деревини і цвяхи. Привертає увагу яскравий та чисельний поховальний інвентар, серед якого виділяються прикраси – у похованнях виявлені арбалетоподібні та підковоподібні фібули, браслети з зооморфними кінцями, ланцюжки, кільця та каблучки, а також пірофілітові пряслиця, предмети озброєння та елементи ремінної гарнітури. За цим матеріалом, що супроводжує небіжчиків, цей могильник слід попередньо датувати другою чвертю XI ст. – першою половиною XII ст. Біля одного з досліджених поховань простежені залишки кам'яної викладки – ймовірно вівтаря.

Ще раз необхідно підкреслити, що основні риси поховальної обрядовості та набір предметів, які супроводжують поховання, помітно вирізняються від переважної більшості типових давньоруських поховальних пам'яток XI ст. Вже попередній огляд частини знайдених у похованнях речей (арбалетоподібні фібули типу *Vliučijene IV*, браслети з зооморфними кінцями) показав, що вони мають численні аналогії серед балтських поховальних старожитностей, які зафіксовані переважно на території розселення куршських, земгальських та жематійських племен.

Отримані під час рятівних розкопок факти свідчать про переселення компактної групи балтського населення до Поросся у XI ст. З історичної точки

зору, археологічні знахідки добре ілюструють (і підтверджують) літописні повідомлення про державну діяльність Ярослава Мудрого, спрямовану на зміцнення південних рубежів Київської Русі. Під 1032 р. літопис повідомляє про те, що Ярослав Мудрий «поча ставити городы по Руси», тобто вибудовував нову оборонну лінію вздовж річки Рось. За рік до того великий князь київський повернув Червенські гради, полонених «ляхів» осаджував в межах своєї держави, найвірогідніше на кордоні із Степом. Цілком вірогідно, що так само Ярослав Мудрий міг переселити якісь групи з балтських племен на родючі південноруські землі вздовж Росі, де на них було покладено обов'язки з оборони від нападів кочовиків.

15.15 – 18.15 – Секція I. Центрально-Східна Європа від каменю до заліза (Винники, вул. В. Івасюка, 5).

Михайло Гладких, Павло Шидловський. Відкриття та дослідження четвертого житла Межиріцької стоянки.

Під час досліджень всесвітньовідомої Межиріцької стоянки мисливців на мамонтів (Канівський р-н Черкаської обл.) під керівництвом завідувача кафедри археології, етнографії та музеєзнавства проф. М. І. Гладких у 1976 р. було виявлено концентричну споруду з кісток мамонта, що була інтерпретована в якості житлової структури – вже четвертої на цій пам'ятці (перші три, починаючи з 1966 р., були досліджені акад. І. Г. Підоплічком). Разом з житлом було виявлено низку господарських об'єктів – ділянки активної господарської діяльності та ями. Дослідження, пов'язані з четвертим господарсько-побутовим комплексом, тривали до 1989 р., а рештки самого житла були частково розкопані та залишені на місці з метою майбутньої музеєфікації. З 1989 по 1998 рр. роботи на пам'ятці проводились українсько-американською експедицією під керівництвом д. біол. н. Н. Л. Корнієць.